

Дрижак В.І., Галайчук І.Й., Жулкевич І.В., Угляр Ю.В., Домбрович М.І., Загурська Н.О.,
Леськів М.І., Шкробот Л.В.

**ЗДОБУТКИ КАФЕДРИ ОНКОЛОГІ, ПРОМЕНЕВО ДІАГНОСТИКИ І ТЕРАПІ ТА РАДІАЦІЙНО
МЕДИЦИНИ ЗА 25 РОКІВ ДІЯЛЬНОСТІ**

Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського

1983 року за рішенням вчено ради Тернопільського державного медичного інституту із двох самостійних курсів онкології (зав. доц. Скибенко М.В.) та рентгенології і мед-радіології (зав. доц. Цірулік І.Т.) було створено кафедру онкології, променево діагностики і терапії та радіаційно медицини на базі новозбудованого обласного онкологічного диспансеру на 250 ліжок. За конкурсом на посаду завідувача кафедри було обрано доктора медичних наук Геннадія Мороза (1983-1993 рр.). З 1994р. по квітень 2006 року завідувачем кафедри був доктор меднаук, проф. Володимир Дрижак. Зараз кафедру очолює доктор медичних наук Ігор Галайчук. За роки діяльності кафедри значно зріс кадровий потенціал. Нині на кафедрі працюють три доктори медичних наук, професори, один доцент, кандидат медичних наук та чотири асистенти з вченим ступенем кандидата медичних наук.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА. Неухильний ріст онкологічно захворюваності та високий рівень запущеності онкологічних хвороб диктують необхідність подальшого удосконалення програми підготовки студентів і лікарів-курсантів з онкології. У зв'язку з прийняттям державних кваліфікаційних характеристик лікарів виникла необхідність в удосконаленні програми навчання з акцентом на поглиблення вивчення ранньої і доклінічно діагностики пухлин, організаційних форм раннього виявлення пухлин. Майже 25-річний досвід роботи колективу кафедри створив підґрунтя для узагальнення і підведення підсумків викладання онкології. Необхідно, перш за все, відзначити, що суттєво змінились та розширились навчальні програми.

У зв'язку з впровадженням у практичну медичну нових інструментальних і лабораторних методів діагностики кількість годин, відведених на вивчення дисципліни, виросла у 2 рази. Була здійснена велика за обсягом і змістом робота через перехід на нові навчальні програми. Створено комплекс навчально-методично документації, слайдотека як ілюстративний матеріал для лекцій, навчальні набори рентгенограм (у т.ч. комп'ютерні) тощо. З навчальною метою задіяна технологія Multimedia, яка дозволила інтегрувати текст, ілюстративний матеріал (графіки, рисунки, анімації), відеоефекти та звуковий супровід за допомогою персонального комп'ютера. На кафедрі створені мультимедійні посібники з онкології, які дозволяють одночасно демонструвати текст, фотографії, графіки, малюнки, відеофрагменти ходу операцій, різних діагностичних маніпуляцій. За таким принципом підготовлено також цикл мультимедійних лекцій з курсу «Променева діагностика і терапія та радіаційна медицина».

Важливим напрямком навчального процесу є інтеграція навчально програми з онкології з іншими дисциплінами. Вивчення клінічної онкології починається на 5-му курсі і можливість успішного опанування предметом тісно пов'язана з рівнем теоретично підготовки студентів на попередніх курсах. У зв'язку з цим понад 10 років тому кафедрою була розроблена і впроваджена міжкафедральна навчальна програма з онкології – прообраз Z-системи навчання. Вона включає теоретичні питання і деякі практичні навички, які розглядаються на кафедрах патологічної анатомії і патологічно фізіології (3 курс) та кафедрах факультетсько і шпитально терапії та хірургії (4 курс).

Створена комп'ютерна контролююча програма для проведення тестування за типом «Крок».

НАУКОВА РОБОТА викладачів кафедри носила різноплановий характер. Тематика наукових досліджень

була спрямована на покращення діагностики та лікування хворих на злоякісні пухлини різних локалізацій. В різні роки були виконані наступні наукові теми: «Розробка комплексно діагностики туберкульозу і раку легень на основі клініко-рентгенологічних, радіонуклідних, інструментальних і лабораторних методів діагностики з метою поліпшення своєчасного виявлення цих захворювань», «Розробка поєднаних топографо-функціональних радіонуклідних «in vivo» та «in vitro» методів для діагностики і реабілітації хворих з пухлинами грудно і черевно порожнини», «Вивчення антигенного, гормонального та імунологічного статусу хворих на злоякісні пухлини основних локалізацій», «Вплив лазеротерапії на резистентність організму при комбінованому лікуванні злоякісних пухлин», «Профілактика та лікування печінково недостатності у хворих на механічну жовтяницю пухлинного генезу», «Роль вірусів гепатиту В і С, інших причинних факторів у гепатоканцерогенезі». За результатами наукових досліджень було захищено 2 докторські і 5 кандидатських дисертацій, опубліковано дві монографії і понад 300 наукових статей, отримано 12 патентів на винаходи.

Серед основних наукових здобутків варто відмітити таке:

1. Обґрунтовано застосування комплексу клініко-рентгенологічних, інструментальних і лабораторних методів у диференціальній діагностиці раку і туберкульозу легень.
2. Доведена ефективність топографо-функціональних і радіонуклідних методів у діагностиці і реабілітації хворих з пухлинами грудно клітки, черевно порожнини і заочеревинного простору.
3. Досліджено антигенний, гормональний та імунологічний статус хворих на злоякісні пухлини основних локалізацій, запропоновані методи корекції виявлених порушень.
4. Вивчено вплив низькоенергетичного лазерного випромінювання та електрохімічного окислення крові на протипухлинну резистентність організму та рівень ендотоксемії в онкологічних хворих, розроблені відповідні рекомендації із застосуванням зазначених методів корекції.
5. Всебічно обґрунтовано і застосовано новий спосіб профілактики печінково недостатності при лікуванні механічно жовтяниці на ґрунті пухлини.
6. Вивчено роль вірусів гепатиту В і С у комплексі з іншими причинними факторами в етіології та патогенезі первинного та метастатичного раку печінки.

ЛІКУВАЛЬНА РОБОТА. У розв'язанні питань з надання кваліфіковано медично допомоги онкологічним хворим активну участь беруть співробітники кафедри. Лікувальну, діагностичну та консультативну роботу викладачі здійснюють як на базі обласного клінічного онкологічного диспансеру, так і в лікувально-профілактичних закладах міста і області.

Щорічно понад 20 відсотків проведених у диспансері операцій виконують спеціалісти кафедри. Слід зазначити, що до цієї кількості входять найскладніші оперативні втручання на стравоході, шлунку, кишці, печінці та підшлунковій залозі, легенях, органах середостіння, сечостатевої системи, заочеревинного простору, які виконують хірурги вищо кваліфікації професори В. Дрижак, Г. Мороз, І. Галайчук, доц. Ю. Угляр. Водночас вони є кураторами хірургічних відділень обласного онкологічного диспансеру, де щотижня здійснюють клінічні обходи, проводять конференції, консилиуми. Асистенти кафедри здійснюють курацію хворих, беруть активну участь у роботі рентгенологічного та радіоло-

гічного відділень, кабінетах УЗД, мамографі, типометрі, ендоскопі.

Розроблені кафедрою науково обґрунтовані нововведення впроваджені в практику закладів охорони здоров'я, зокрема комбінований спосіб кріоелектровісичення злоякісних пухлин шкіри та х рецидивів з ауто- і гетеротрансплантацією шкірних лоскутів, променеві та інструментальні методи обстеження хворих з метою диференціальної діагностики механічних жовтяниць, радіонуклідні методи дослідження пухлинних маркерів та гормонів у діагностиці та прогнозуванні клінічного перебігу і ефективності лікування злоякісних пухлин молочно залози, легень, товсто кишки, органів гепатопанкреатодуоденальної зони; позасудинна і внутрішньосудинна низькоенергетична лазеротерапія в комплексному лікуванні хворих на колоректальний рак і меланому, електрохімічне окислення крові в лікуванні ендотоксикозу у хворих на рак легень і прямо кишки. Були розроблені і впроваджені низка заходів, спрямованих на поліпшення роботи онкологічної служби Тернопілля. Це стосується участі в засіданнях обласних наукових товариств, оперативних нарад, планових виїздів в райони області з метою надання

консультативно та медично допомоги з онкології, участі в науково-практичних конференціях і семінарах.

За вагомі досягнення в лікувальній роботі за результатами рейтингу 2002 року колектив кафедри був нагороджений дипломом 3-го ступеня нашого університету.

Велику увагу приділяють викладачі кафедри підвищенню кваліфікації з онкології лікарів і середніх медичних працівників області. Щорічно згідно із заздалегідь складеними списками та графіками на базі обласного клінічного онкологічного диспансеру проходять передатестаційні цикли та переривисті курси лікарів, фельдшерів та акушерів з районів області, на яких на актуальні теми клінічної онкології виступають з лекціями і проводять практичні заняття провідні фахівці кафедри.

Плідною виявилась видавнича діяльність кафедри. У видавництві «Укрмедкнига» вийшли чотири монографії, два підручники і три навчальні посібники.

Перед колективом кафедри постають нові завдання, пріоритетним з яких є подальше удосконалення навчання студентів з онкології і радіаційно медицини на засадах доказової медицини та принципах Болонської декларації з метою інтеграції нашого університету в Європейський освітній простір.